

ՀՀ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ, ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ, ՄՇԱԿՈՒՑԹԻ ԵՎ ՍՊՈՐՏԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Հաստատված է ամբիոնի նիստում

___Հայոց լեզվի և գրականության___
ամբիոնի անվանումը

Ամբիոնի վարիչ՝ Բարություն Հ. Ռ. /Ա.Ա.Հ/

Արձանագրություն № __2__

«_12_» ___սեպտեմբեր___ 2023 թ.

ՀԼԳ/մ-034 «ՀԱՅ ՀԻՆ ԵՎ ՄԻՋՆԱԴԱՐՅԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐ»
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ

Դասիչ, դասընթացի անվանում

ՈՒՍՈՒՄՆԱՄԵԹՈՂԱԿԱՆ ՓԱԹԵԹ

Մասնագիտություն՝ 011401.00.7 Մասնագիտական մանկավարժություն

/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/

Կրթական ծրագիր՝ 011401.19.7 Հայոց լեզու և գրականություն

/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/

Որակավորման աստիճան՝ Մանկավարժության մագիստրոս

/բակլավր, մագիստրատուրա/

Ամբիոն՝ Հայոց լեզվի և գրականության

/ամբիոնի լրիվ անվանումը/

Ուսուցման ձևը՝ առկա

/առկա, հեռակա/

Կուրս/կիսամյակ առկա__1-ին, 1-ին կիսամյակ_____

Դասախոս(ներ)՝ Վալերի Փիլոյան

/անուն, ազգանուն/

Էլ. հասցե/ներ՝ pv60.60@mail.ru

Վանաձոր- 2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում
2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները
3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները
4. Դասընթացի կրթական վերջնարդյունքները
5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների
6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը
7. Ուսումնական աշխատանքները տեսակները
8. Դասավանդման մեթոդներ
9. Ուսումնառության մեթոդները
10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը
11. Ուսումնամեթոդական գրականության ապահովման քարտ
12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ
  - 12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ
  - 12.2. Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ
  - 12.3. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ
13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում
14. Գնահատում
  - 14.1. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում
  - 14.2. Հարցաշար
  - 14.3. Գնահատման չափանիշներ
15. Դասընթացի համառոտ նկարագրիչ

ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ

1. Դասընթացի դերը և տեղը կրթական ծրագրում.

«Հայ հին և միջնադարյան գրականության տեսության հարցեր» դասընթացը կարևորվում է բանասիրության բնագավառում մասնագետների պատրաստման գործընթացում, կազմված է մագիստրատուրայի հիմնական կրթական ծրագրով «Հայոց լեզու և գրականություն» մասնագիտության կրթական չափորոշիչների հենքով կազմված ուսումնական պլանի պահանջների, առարկայի բաղադրիչների հիման վրա և նպատակաուղղված է մագիստրոսական կրթության կազմակերպման, դասավանդման որակի բարձրացմանը:

2. Դասընթացի նպատակը և խնդիրները.

2.1. Դասընթացի նպատակն է՝

- Ուսանողներին տալ մասնագիտական գիտելիքներ 5-18-րդ դարերի հայ գրականության տեսության մասին՝ ամբողջացնելով պատկերացումը հայ գրականության տեսության մասին և ընդլայնելով գրականագիտական իմացության տիրույթը:

2.2. Դասընթացի խնդիրներն են՝

- Ուսանողներին գաղափար տալ 5-18-րդ դարերի հայ գրականության ժանրերի և դրանց զարգացման օրինաչափությունների մասին:

- Դաստիարակել ազգային և պետական մտածողությամբ՝ օրինակ ունենալով 5-18-րդ դարերի հայ գրականության գործիչներին և գրական կերպարներին:

3. Դասընթացին մասնակցելու նախնական մուտքային գիտելիքները, կարողությունները և հմտությունները /դասընթացները/.

«Հայ հին և միջնադարյան գրականության տեսության հարցեր» դասընթացին մասնակցելու նախապայման է ուսանողների գիտելիքների առկայությունը գրաբարից, բանահյուսությունից, հայ հին և միջնադարյան գրականության պատմությունից, գրականության տեսությունից, ինչպես նաև՝ գրականագիտական տեսական գիտելիքները գործնականում կիրառելու, ինքնուրույն եզրահանգումներ կատարելու հմտությունների առկայությունը:

4. Դասընթացը ձևավորում է հետևյալ կրթական վերջնարդյունք(ներ)ը¹ և /կամ կումպետենցիաները.

«Հայ հին և միջնադարյան գրականության տեսության հարցեր» դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողի ակնկալվող վերջնարդյունքներն են.

- իմանա 5-18-րդ դարերի հայ գրականության ժանրային համակարգը և նրա զարգացման միտումները,

---

¹ Կրթության միջոցառումների արդյունքների գնահատման մասին հրահանգի 10-րդ հոդվածի 1-րդ կետի կարգադրությունը

- հասկանա հայ հին և միջնադարյան գրականության էությունը,
- կարողանա ինքնուրույն վերլուծել ստեղծագործությունները,
- կարողանա համեմատել հայ և համաշխարհային գրականության համակարգում հայ հին և միջնադարյան գրականության զարգացման ընդհանուր միտումները,
- բնութագրի 5-18-րդ դարերի հայ գրականության ժանրերը,
- կարողանա որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:

Դասընթացի ուսումնասիրման արդյունքում ուսանողը ձեռք կբերի հետևյալ կոմպետենցիաները.

Ա) Ընդհանրական կոմպետենցիաներ

Գործիքային կոմպետենցիաներ (ԳԿ)՝

ԳԿ1 վերլուծելու և սինթեզելու ունակություն,

ԳԿ4 մասնագիտական ոլորտի գիտելիքների հիմունքներ,

ԳԿ9 խնդիրների լուծում,

ԳԿ10 որոշումների ընդունում:

Համակարգային կոմպետենցիաներ (ՀԳԿ)՝

ՀԳԿ1 գիտելիքները գործնականում կիրառելու կարողություն,

ՀԳԿ2 հետազոտություններ կատարելու ունակություններ,

ՀԳԿ3 սովորելու ունակություն,

ՀԳԿ8 ինքնուրույն աշխատելու ունակություն,

Բ) Առարկայական (մասնագիտական) կոմպետենցիաներ (ԱԿ)

ԱԿ2 հստակ հաղորդել ստացված հենքային գիտելիքները,

ԱԿ4 ցուցաբերել առարկայի ընդհանուր կառուցվածքի և առանձին մասերի միջև կապերի իմացություն,

ԱԿ6 կիրառել տվյալ առարկային բնորոշ մեթոդները,

ԱԿ11 տիրապետեն ինքնուրույն հետազոտության մեթոդներին և կարողանան մեկնաբանել հետազոտության արդյունքները,

ԱԿ14 տիրապետեն տվյալ մասնագիտական մակարդակում պահանջվող կոմպետենցիաներին:

5. Դասընթացի դերը կրթական ծրագրի շրջանավարտների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորման հարցում ըստ աշխատաշուկայի պահանջների.

«Հայ հին և միջնադարյան գրականության տեսության հարցեր» դասընթացից ձեռք բերված գիտելիքներն և հմտությունները շրջանավարտը կարող է կիրառել մասնագիտական գործունեության ընթացքում, ասպիրանտուրայում կրթությունը շարունակելու և բանասիրության և մանկավարժության բնագավառում գիտական հետազոտություններ կատարելու նպատակով:

6. Դասընթացի ծավալը, ուսումնական աշխատանքի տեսակները, արդյունքների ամփոփման ձևերը

Չափանիշ	Առկա ուսուցման համակարգ
Դասընթացի ընդհանուր աշխատատարությունը (կրեդիտ /ընդհանուր ժամաքանակ)	3 կրեդիտ/90 ժամ

Աշխատանքի տեսակը	Ժամաքանակ
Դասախոսություն	20
Գործնական աշխատանք	16
Ինքնուրույն աշխատանք	54
Ընդամենը	90
Ստուգման ձևը (ստուգարք/ ընթացիկ քննություն/ հանրագումարային քննություն)	ստուգարք

7. Ուսումնական աշխատանքների տեսակները² .

- **Դասախոսությունը** դասախոսի կողմից դասընթացի ծրագրի շրջանակներում գիտական-տեղեկատվական թեմայի վերաբերյալ տրամաբանորեն կառուցված, հետևողական ու պարզ խոսքի շարադրանքն է, որի նպատակն է ուսանողին տալ համապարփակ գիտելիքներ: Դասախոսը վերլուծում, մեկնաբանում է թեմայի առավել կարևոր, դժվար ընկալելի, հանգուցային հարցերը: Դասախոսությունը ուսանողի առջև ուրվագծվող գիտական մի ճանապարհ է, որը նա կարող է միայն անցնել գիտական գրականության ընթերցանության, ուսումնական բնույթի այլ պարապմունքների և ինքնուրույն կատարած աշխատանքների շնորհիվ: Դասախոսը պետք է խթանի ուսանողի ակտիվ իմացաբանական գործունեությունը, նպաստի նրանց ստեղծագործական մտածողության ձևավորմանը: Ուսանողը նույնպես պետք է լինի դասախոսության ակտիվ մասնակից: Ուսանողը դասախոսությանը ներկայանալուց առաջ պետք է ծանոթացած լինի տվյալ դասին ներկայացվող թեմային, որպեսզի կարողանա մասնակցել ուսումնական գործընթացին:
- **Գործնական աշխատանքների** ժամանակ ուսանողը կատարում է լսարանային աշխատանք՝ դասախոսի անմիջական ղեկավարման ներքո: Գործնական պարապմունքները անցկացվում են գործնական խնդիրների լուծման, առաջադրանքների իրականացման, թեստերի, իրավիճակային վերլուծությունների, գործարար խաղերի, խմբային աշխատանքների, տնային առաջադրանքների, ուղեղային զրոհների, ինտերակտիվ ուսուցման միջոցով՝ տեսական գիտելիքները կիրառելու, գործնական ունակությունների և հմտությունների ձեռքբերման և ամրապնդման նպատակով: Դասախոսն առաջադրում է գործնական պարապմունքների թեման, նպատակը, խնդիրները, այն հարցերը, որոնք պետք է

² Թողնել այն տեսակը, որը տվյալ դասընթացի դասավանդման համար նախատեսված է: Դասավանդողը կարող է նկարագրությունը փոխել կամ լրացումներ կատարել:

լուծել գործնական պարապմունքի ընթացքում, գործնական պարապմունքի անցկացման մեթոդները և պատասխանում է ուսանողների տված հարցերին:

- **Ինքնուրույն աշխատանքը** ուսանողների ուսումնական, գիտահետազոտական աշխատանքն է, որն իրականացվում է դասախոսի առաջադրանքով և մեթոդական ղեկավարությամբ, բայց առանց նրա անմիջական ղեկավարության:

Ինքնուրույն աշխատանքի տեսակներն են՝

- **Ռեֆերատ** – ուսանողների ինքնուրույն գրավոր, որտեղ ուսանողը շարադրում է որևէ հարցի կամ թեմայի էությունը՝ հենվելով գրական աղբյուրների վրա (դասագրքեր, ձեռնարկներ և այլն):
- **Էսսե** – արձակ ստեղծագործություն՝ քննադատության և լրագրության ժանրի որևէ խնդրի ազատ վերլուծություն:
- **Ինքնուրույն աշխատանք համացանցում** – նոր տեղեկատվական տեխնոլոգիաները կարող են օգտագործվել հետևյալ նպատակներով՝ համացանցում անհրաժեշտ տեղեկատվության որոնման համար, երկխոսություն համացանցում, թեմատիկ ցանցային էջերի օգտագործում:
- **Աշխատանքային տեսք** – նախատեսված է ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքների համար և թույլ է տալիս գնահատել ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանն ուսանողների կողմից:
- **Չեկույց** – որևէ գիտական կամ հետազոտական թեմայի շուրջ կատարած եզրակացությունների, ստացած արդյունքների ներկայացում ուսանողի կողմից:

8. **Դասավանդման մեթոդներն են՝** հիմնահարցային դասախոսություն, դասախոսություն-երկխոսություն, դասախոսություն-քննարկում, գործնական աշխատանք՝ անհատական աշխատանք, գործնական աշխատանք՝ խմբային աշխատանք:

9. **Ուսումնառության մեթոդներն են՝** թիմային քննարկում, իրադրությունների վերլուծություն, հետազոտության արդյունքների վերաբերյալ եզրակացության ներկայացում:

10. Դասընթացի համառոտ բովանդակությունը, ուսումնական աշխատանքի ծավալը՝ ըստ բաժինների և թեմաների³.

Ի/Ի	Թեմա (բաժին)	Ուսումնական աշխատանքի ժամաքանակն ըստ տեսակների		
		Դասախոսություն	Գործնական աշխատանք	Ինքնուրույն աշխատանք
1.	Հայ հին և միջնադարյան գրականության սեռերը	4	2	8
2.	Հայ հին և միջնադարյան գրականության ժանրերը	4	2	7
3.	Սրբախոսության ժանրը	2	2	7
4.	Պատմական արձակի ժանրը	2	2	7
5.	Փիլիսոփայական արձակի ժանրը	2	2	7
6.	Հոգևոր երգի ժանրը	2	2	6
7.	Ողբի ժանրը	2	2	7
8.	Տաղի ժանրը	2	2	7
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		20	16	54

³ Նման է օրացուցային պլանին:

11. Ուսումնասիրողական գրականության ապահովման քարտ

h/h	Անվանումը/հեղինակ	Հրատարակության տարի
Պարտադիր գրականություն (ՊԳ)		
1.	«Հայ միջնադարյան գրականության ժանրեր»	1984
2.	Պ. Խաչատրյանի, Հայ միջնադարյան պատմական ողբեր (ԺԴ-ԺԵ դդ.)	1969
3.	Հ. Հովհաննիսյան, «Թատրոնը միջնադարյան Հայաստանում»	1978
4.	Հ. Հովհաննիսյան, «Հայ հին դրաման և նրա պայմանաձևերը»	1990
5.	Վանո Եղիազարյան, Հովհաննես Թլկուրանցու կյանքը և ստեղծագործությունը	2001
6.	Վանո Եղիազարյան, Հայրեններ, Վանաձոր	2007
7.	Վանո Եղիազարյան, Ակնարկներ նախամաշտոցյան հայոց գրականության	2011
8.	Բախչինյան Հ., Շարականի գրապատմական ուղին (5-14-րդ դարեր)	2012
9.	Միմոնյան Հասմիկ, Հայ միջնադարյան կաֆաներ	1975
10.	Մ. Աբեղյան, Երկեր, հ Գ	1968
11.	Սրբուհի Հայրապետյան, Հայոց հին և միջնադարյան գրականության պատմություն	1994
12.	Հակոբյան Գ., Շարականի ժանրը հայ միջնադարյան գրականության մեջ	1980
1.	«Գանձարան հայ հին բանաստեղծության», աշխ. Պ. Խաչատրյանի	2000
2.	«Հայոց հին և միջնադարյան բանաստեղծության քրեստոմատիա», աշխ. Ա. Մադոյանի և Գ. Անանյանի	1979

12. Դասընթացի ուսումնամեթոդական քարտ

12.1. Դասախոսությունների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Գրականություն ⁴
1.	Հայ հին և միջնադարյան գրականության սեռերը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Էպիկական սեռի արտահայտությունը և առանձնահատկությունները հայ հին և միջնադարյան գրականության մեջ ▪ Քնարական սեռի արտահայտությունը և առանձնահատկությունները հայ հին և միջնադարյան գրականության մեջ ▪ Դրամատիկական սեռի արտահայտությունը և առանձնահատկությունները հայ հին և միջնադարյան գրականության մեջ 	4	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
2.	Հայ հին և միջնադարյան գրականության ժանրերը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Վիպական երգեր, վիպական բանահյուսություն. առակ, հանելուկ, առած, հմայական աղոթքներ ▪ Հայրեններ. կառուցվածքը, գլխավոր մոտիվները: Հեղինակային հայրեններ ▪ Կաֆա 	4	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
3.	Սրբախոսության ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ժանրի առանձնահատկությունները ▪ Վարքագրություն ▪ Վկայաբանություն 	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
4.	Պատմական արձակի ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Պատմագրության արտահայտությունները և զարգացման առանձնահատկությունները հայ հին և միջնադարյան գրականության մեջ 	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
5.	Փիլիսոփայական արձակի ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ժանրի նկարագիրը և արտահայտման առանձնահատկությունները ▪ Եզնիկ Կողբացի «Եղծ աղանդոց» 	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10

⁴ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, որ.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

6.	Հոգևոր երգի ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Հոգևոր երգի ծագումն ու բնույթը ▪ Կցուրդի: Շարական, հայ շարականագիրներ 	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
7.	Ողբի ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ժանրի արտահայտությունը հայ հին և միջնադարյան գրականության մեջ: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ժանրի զարգացման առանձնահատկությունները /Ս. Խորենացու «Ողբ»-ը, Դավթակ Քերթողի «Ողբ»-ը, Ներսես Շնորհալի «Ողբ Եդեսիոյ» / 	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
8.	Տաղի ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ժանրի նկարագիրը ▪ Միջնադարյան տաղերգություն ▪ Նարեկացու տաղերի պոետիկան 	2	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10

Գործնական աշխատանքների /սեմինար պարապմունքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Թեմա	Ուսումնասիրվող հարցեր	Ժամաքանակ	Ստուգման ձևը	Գրականություն ⁵
1.	Հայ հին և միջնադարյան գրականության սեռերը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Էպիկական սեռի արտահայտությունը և առանձնահատկությունները հայ հին և միջնադարյան գրականության մեջ <ul style="list-style-type: none"> ▪ Քնարական սեռի արտահայտությունը և առանձնահատկությունները հայ հին և միջնադարյան գրականության մեջ ▪ Դրամատիկական սեռի արտահայտությունը և առանձնահատկությունները հայ հին և միջնադարյան գրականության մեջ 	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
2.	Հայ հին և միջնադարյան գրականության ժանրերը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Վիպական երգեր, վիպական բանահյուսություն. առակ, հանելուկ, առած, հմայական աղոթքներ ▪ Հայրեններ. կառուցվածքը, գլխավոր մոտիվները: 	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10

⁵ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն

		<p>Հեղինակային հայրեններ</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Կաֆա 			
3.	Սրբախոսության ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ժանրի առանձնահատկությունները ▪ Վարքագրություն ▪ Վկայաբանություն 	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
4.	Պատմական արձակյի ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Պատմագրության արտահայտությունները և զարգացման առանձնահատկությունները 	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
5.	Փիլիսոփայական արձակյի ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ժանրի նկարագիրը և արտահայտման առանձնահատկությունները ▪ Եզնիկ Կողբացի «Եղծ աղանդոց» 	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
6.	Հոգևոր երգի ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Հոգևոր երգի ծագումն ու բնույթը ▪ Կցուրդ: Շարական, հայ շարականագիրներ ▪ 5-րդ դարի հայ շարականագիրներ. Մեսրոպ Մաշտոց, Սահակ Պարև, Մովսես Խորենացի, Հովհան Մանդակունի և Ստեփանոս Սյունեցի <ul style="list-style-type: none"> ▪ 7-11-րդ դարերի հայ շարականագիրներ. Կոմիտաս Աղցեցի, Անանիա Շիրակացի, Հովհան Օձնեցի, Պետրոս Գետադարձ, այլ շարականագիրներ <ul style="list-style-type: none"> ▪ 12-14-րդ դարերի հայ շարականագիրներ. Հովհաննես Սարկավազ, Գրիգոր Պահլավունի, և այլք <ul style="list-style-type: none"> ▪ Հայոց շարակնոցը և Ներսես Շնորհալին 	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
7.	Ողբի ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ժանրի արտահայտությունը հայ հին և միջնադարյան գրականության մեջ: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ժանրի զարգացման առանձնահատկությունները /Մ. Խորենացու «Ողբ»-ը, Դավթակ Քերթողի «Ողբ»-ը, Ներսես Շնորհալի «Ողբ Եղեսիոյ», Գրիգոր Տղայի «Ողբ Երուսաղեմին», 	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
8.	Տաղի ժանրը	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ժանրի նկարագիրը ▪ Միջնադարյան տաղերգություն ▪ Նարեկացու տաղերի պոետիկան 	2	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10

12.2. Ինքնուրույն աշխատանքների ուսումնամեթոդական քարտ

h/h	Ինքնուրույն աշխատանքի թեմաները	Ուսումնասիրվող հարցեր	Աշխատանքի տեսակը ⁶	Ներկայացման ժամկետները	Ստուգման ձևը	Գրականություն ⁷
1.	Սրբախոսության ժանրը. վկայաբանություն	Ժանրի նկարագիրը, արտահայտությունը հայ գրականության մեջ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ կամ 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
2.	Սրբախոսության ժանրը. վարքագրություն	Ժանրի նկարագիրը, արտահայտությունը հայ գրականության մեջ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ կամ 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
3.	Պատմական արձակի ժանրը	Ժանրի նկարագիրը, արտահայտությունը հայ գրականության մեջ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ կամ 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
4.	Փիլիսոփայական արձակի ժանրը	Ժանրի նկարագիրը, արտահայտությունը հայ գրականության մեջ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ կամ 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
5.	Հոգևոր երգի ժանրը	Ժանրի նկարագիրը, արտահայտությունը հայ գրականության մեջ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ կամ 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
6.	Շարականագրություն	Ժանրի նկարագիրը, արտահայտությունը հայ գրականության մեջ: Նշանավոր շարականագիրներ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ կամ 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10

⁶ Տես 7-րդ կետի հինգերորդ պարբերությունը:

⁷ Ըստ 12-րդ կետում նշված ցանկի, օր.՝ ՊԳ 1, ԼԳ 2 և այլն:

7.	Ողբի ժանրը	Ժանրի նկարագիրը, արտահայտությունը հայ գրականության մեջ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ կամ 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10
8.	Տաղի ժանրը	Ժանրի նկարագիրը, արտահայտությունը հայ գրականության մեջ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ կամ 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10, ՊԳ5
9.	Հայրեններ	Ժանրի նկարագիրը, արտահայտությունը հայ գրականության մեջ	Ռեֆերատ	Կիսամյակի 7-րդ կամ 17-րդ շաբաթ	Բանավոր հարցում	ՊԳ1, ՊԳ2, ՊԳ9, ՊԳ10, ՊԳ6

13. Դասընթացի նյութատեխնիկական միջոցների ապահովում⁸

Ռեսուրսի անվանումը	Ռեսուրսի անվանումը, քանակը, նկարագրությունը (անհրաժեշտության դեպքում)
Լսարան (հատուկ կահավորմամբ)	-
Նյութեր լաբորատոր աշխատանքների համար	
Մարքեր, սարքավորումներ	
Համակարգչային ծրագրեր	
Այլ	

⁸ Նշվում են սարք-սարքավորումների, համակարգչային ծրագրերի նկարագրությունները և քանակը, որոնք անհրաժեշտ են տվյալ դասընթացի ուսումնական գործընթացը կազմակերպելու համար:

14. Գնահատում

Համալսարանում գործում է բակալավրիատի, մագիստրատուրայի և ասպիրանտուրայի ուսանողների գիտելիքների պարբերական ստուգման և գնահատման բազմագործոնային համակարգ, որի կիրառման հիմնական նպատակներն են՝

- կազմակերպել ուսումնառության համաչափ աշխատանքային գործընթաց, ապահովել գիտելիքների համակողմանի ստուգում, խթանել ուսանողի ինքնուրույն աշխատանքը,
- իրականացնել ինքնուրույն առաջադրանքների, ընթացիկ ստուգումների (ստուգարքներ և քննություններ), ուսումնական գործընթացի այլ բաղադրիչների հաշվառում հետադարձ կապի արդյունավետ մեխանիզմների ներմուծման միջոցով՝ ի նպաստ ուսումնառության գործընթացի բարելավման:

Համալսարանում գնահատման գործընթացը կանոնակարգվում է համաձայն գործող կարգի:

14.1. Գիտելիքների ստուգման և գնահատման բաղադրիչներն են՝

- գործնական (սեմինար) և լաբորատոր աշխատանքների ընթացքում նրա ակտիվության և հմտությունների հաշվառում և գնահատում ընթացիկ ստուգումների միջոցով՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ինքնուրույն աշխատանքների (անհատական առաջադրանքներ) հաշվառում և գնահատում առավելագույնը գումարային 20 միավոր,
- դասընթացի ենթաբաժինների և ծրագրով նախատեսված այլ առաջադրանքների կատարման և յուրացման ընթացիկ ստուգում և գնահատում կիսամյակի ընթացքում (ընթացիկ քննություններ կամ ստուգարքներ)՝ առավելագույնը գումարային 40 միավոր,
- ստուգման արդյունքների ամփոփում գնահատման նշված բաղադրիչների արդյունքների հիման վրա և դասընթացի արդյունարար գնահատականի ձևավորում՝ առավելագույնը գումարային 100 միավոր:

14.2. Ուսանողների գիտելիքների ստուգում.

Դասընթացն ամփոփվում է ստուգարքով:

Ստուգարքով ամփոփվող դասընթացն ավարտվում է կիսամյակի ընթացքում ուսումնական նյութի յուրացման աստիճանը որոշող 2 ընթացիկ ստուգումների և մյուս բաղադրիչների գնահատումների արդյունքներով:

14.3. Հարցաշար (ըստ ծրագրի)

1. Հայ հին և միջնադարյան գրականության սեռերը
2. Հայ հին և միջնադարյան գրականության ժանրերը

3. Վիպական բանահյուսություն
4. Վիպական երգեր
5. Սրբախոսության ժանրը. վկայաբանություն
6. Սրբախոսության ժանրը. վարքագրություն
7. Միջնադարյան արձակի տեսակները
8. Փիլիսոփայական արձակի ժանրը
9. Պատմական արձակի ժանրը
10. Հոգևոր երգի ժանրը
11. Շարականի ժանրը, հայ շարականագիրներ
12. Տաղի ժանրը, տաղերգություն
13. Գր. Նարեկացու տաղերի պոետիկան
14. Ողբի ժանրը
15. Կաֆա
16. Հայրեն

Ա) 1-ին ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 9-10 շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկված հարցեր.**
- Հայ հին և միջնադարյան գրականության սեռերը
- Հայ հին և միջնադարյան գրականության ժանրերը
- Վիպական բանահյուսություն
- Վիպական երգեր
- Սրբախոսության ժանրը. վկայաբանություն
- Սրբախոսության ժանրը. վարքագրություն
- Միջնադարյան արձակի տեսակները
- Փիլիսոփայական արձակի ժանրը

Բ) 2-րդ ընթացիկ քննություն (կիսամյակի 19-20 շաբաթվա ընթացքում)

- **Ընդգրկված հարցեր.**
- Պատմական արձակի ժանրը
- Հոգևոր երգի ժանրը
- Շարականի ժանրը, հայ շարականագիրներ
- Տաղի ժանրը, տաղերգություն
- Գր. Նարեկացու տաղերի պոետիկան
- Ողբի ժանրը
- Կաֆա
- Հայրեն

14.4. Գնահատման չափանիշները՝

- Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական աշխատանքների, ընթացիկ ստուգումների և ինքնուրույն աշխատանքների միջոցով:
- Գործնական աշխատանքներ՝ երկու ստուգում՝ 20-ական միավոր գնահատմամբ:
- Ինքնուրույն աշխատանք՝ երկու ստուգում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ

---

⁹ Լրացվում է ըստ ամբիոնի /դասախոսի որոշման:

«ՎԱՆԱԶՈՐԻ Հ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳՐԻՉ

Մասնագիտություն`	011401.00.7 Հայոց լեզու և գրականություն <i>/դասիչ, մասնագիտության լրիվ անվանումը/</i>
Կրթական ծրագիր`	011401.19.7 Հայոց լեզու և գրականություն <i>/դասիչ, կրթական ծրագրի լրիվ անվանումը/</i>
Որակավորման աստիճան`	Մանկավարժության մագիստրոս <i>/բակալավր, մագիստրատուրա/</i>

Վանաձոր 2023

Առկա ուսուցման համակարգ

Դասընթացի թվանիշը, անվանումը	ՀԼԳ/մ-034 «ՀԱՅ ՀԻՆ ԵՎ ՄԻՋՆԱԴԱՐՅԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐ»			
Դասընթացին հատկացվող կրեդիտը	3 կրեդիտ			
Ուսումնառության տարի / կիսամյակ	1-ին տարի, 1-ին կիսամյակ			
Ժամերի բաշխումը	Լսարանային	36	Դասախոսություն	20
			Գործնական աշխատանք	16
	Ինքնուրույն	54		
	Ընդամենը	90		
Ստուգման ձևը	Ստուգաք			
Դասընթացի նպատակը	Ուսանողներին տալ մասնագիտական գիտելիքներ 5-18-րդ դարերի հայ գրականության տեսության մասին՝ ամբողջացնելով պատկերացումը հայ գրականության տեսության մասին և ընդլայնելով գրականագիտական իմացության տիրույթը:			
Դասընթացի վերջնարդյունքները	<p>Դասընթացը ձևավորում է կրթական ծրագրի հետևյալ վերջնարդյունք(ներ)ը.</p> <p><i>Գիտելիք</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Իմանա 5-18-րդ դարերի հայ գրականության ժանրային համակարգը և նրա զարգացման միտումները, ▪ հասկանա հայ հին և միջնադարյան գրականության էությունը: <p><i>Հմտություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Բնութագրի 5-18-րդ դարերի հայ գրականության ժանրերը: <p><i>Կարողունակություն</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Կարողանա ինքնուրույն վերլուծել ստեղծագործությունները, ▪ կարողանա համեմատել հայ և համաշխարհային գրականության համակարգում հայ հին և միջնադարյան գրականության զարգացման ընդհանուր միտումները, 			

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ կարողանա որոշ գիտական հարցերի վերաբերյալ կատարել ինքնուրույն եզրահանգումներ:
Գասընթացի բովանդակությունը	<p><i>Թեմա 1.</i> Հայ հին և միջնադարյան գրականության սեռերը</p> <p><i>Թեմա 2.</i> Հայ հին և միջնադարյան գրականության ժանրերը</p> <p><i>Թեմա 3.</i> Սրբախոսության ժանրը</p> <p><i>Թեմա 4.</i> Պատմական արձակի ժանրը</p> <p><i>Թեմա 5.</i> Փիլիսոփայական արձակի ժանրը</p> <p><i>Թեմա 6.</i> Հոգևոր երգի ժանրը</p> <p><i>Թեմա 7.</i> Ողբի ժանրը</p> <p><i>Թեմա 8.</i> Տաղի ժանրը</p>
Գնահատման մեթոդները և չափանիշները	<p>Բանավոր հարցում, թեստային աշխատանք, բնագրային վերլուծություն, ինքնուրույն աշխատանքի ստուգում:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Տեսական գիտելիքները ստուգվում են գործնական աշխատանքների, ընթացիկ ստուգումների և ինքնուրույն աշխատանքների միջոցով: • Գործնական աշխատանքներ՝ երկու ստուգում՝ 20-ական միավոր գնահատմամբ: • Ինքնուրույն աշխատանք՝ երկու ստուգում՝ 10-ական միավոր գնահատմամբ
Գրականություն	<p><i>Պարտադիր</i></p> <p>«Հայ միջնադարյան գրականության ժանրեր»</p> <p>Պ. Խաչատրյանի, Հայ միջնադարյան պատմական ողբեր (ԺԴ-ԺԷ դդ.)</p> <p>Հ. Հովհաննիսյան, «Թատրոնը միջնադարյան Հայաստանում»</p> <p>Հ. Հովհաննիսյան, «Հայ հին դրաման և նրա պայմանաձևերը»</p> <p>Վանո Եղիազարյան, Հովհաննես Թլկուրանցու կյանքը և ստեղծագործությունը</p> <p>Վանո Եղիազարյան, Հայրեններ, Վանաձոր</p> <p>Վանո Եղիազարյան, Ակնարկներ նախամաշտոցյան հայոց գրականության</p> <p>Սիմոնյան Հասմիկ, Հայ միջնադարյան կաֆաներ</p> <p>Մ. Աբեղյան, Երկեր, հ Գ</p> <p>Սրբուհի Հայրապետյան, Հայոց հին և միջնադարյան գրականության պատմություն</p> <p><i>Լրացուցիչ՝</i></p> <p>«Գանձարան հայ հին բանաստեղծության», աշխ. Պ. Խաչատրյանի</p> <p>«Հայոց հին և միջնադարյան բանաստեղծության քրեստոմատիա», աշխ. Ա. Մադոյանի և Գ. Անանյանի</p>